

LAPIN LIITTO

Lapin kyläkirje 4 / 2011

LAPIN LIITON MENNÄÄN KYLÄÄN! –HANKE

&

Maakunnallinen kyläyhdistys

LAPPILAISET KYLÄT RY

Kuva: Olov-Erik Häkkinen

TÄSSÄ KYLÄKIRJEESSÄ MUUN MUASSA :

**KANSIJUTTU : YHDESSÄ ME TEEMME SEN
MAASEUDULLA TÄRKEÄ ROOLI
MEITÄ ON MONEKSI
MINÄ JA ME**

**Sivu 17
Sivut 4-5
Sivu 6-7
Sivu 18**

Hienot maakunnalliset kylätoimintapäivät Saariselällä ja vähän muutakin

Edellisestä kyläkirjeestä on jo vierähtänyt muuan tovi. Olemme saaneet kokea lievän ilmastonmuutoksen syyskeleissä. Joulukuu on menossa; ei pauku pakkaneen eikä lunta näy. Olisi nyt satanut edes maan valkeaksi. No, kyllä tässä vielä kerkiää lunta kolaamaan ja pirtin uunia lämmittämään. Ei ole vuodet veljeksiä ainakaan säiden puolesta.

Kylätoimintapäivät ne kuitenkin tulevat aina ajallaan. Tänä vuonna yli 150 toimijaa oli kokoontuneena Lappilaiset Kylät ry:n ja Lapin liiton Mennään kylään! -hankkeen järjestämille Lapin kylätoimintapäiville Saariselälle 15.-16.10.2011. Kylätoimintapäivien ensimmäinen päivä antoi runsaasti informaatiota kylille vietäväksi erittäin onnistuneiden alustajavalintojen ansiosta. Päivien teemaa, Kylä- kunta -yhteistyötä, lähestyttiin kunnanjohtajan, tutkijan, kyläkoordinaattorin, hankevastaavan ja kyläläisen näkökulmista. Kuultujen puheiden perusteella toimintaa kylillä, kylien ja kyläläisten hyväksi tarvitaan nyt ja vielä entistä enemmän tulevaisuudessa. Päivään sisältyi Tankavaaran Kultakylässä käynnin jälkeen laulua, arvontaa ehkä tanssiakin?

Toinen kylätoimintapäivä alkoi keskustelemaan syyskokouksen muodossa. Kokouksessa valittiin henkilökohtaisiin syihin vedonneen tervolalaisen (muutos-)puheenjohtaja Juha-Pekka Lumpuksen työn jatkajaksi tuleville vuosille (kehitys-)puheenjohtaja **Valteri Huhtamella** Inarista. Lisäksi hallituskokoonpano täydennettiin vastaamaan uusia sääntöjä nk. kolmikantapohjalle, alueellinen edustavuus huomioiden.

Kylätoimintapäivillä oltiin huolissaan valtionavun vähentämissuunnitelmista mikä osaltaan vaikeuttaa kylätoiminnan edunvalvonta- ja tiedotustyötä, pitkien välimatkojen maakunnassamme. Toivottavasti maakunnan kansanedustajat ajavat asiaa yhteisrintamassa Arkadianmäellä. Edunvalvontaa lappilaisten kylien hyväksi toteuttaa maakunnallinen kyläyhdistys Lappilaiset Kylät ry, Suomen Kylätoiminta ry:n (SYTY) kohdentaman valtionavun mahdollistamana. Tällä rahalla yhdistys on kyennyt palkkaamaan osapäiväisen kyläasiamiehen joka on jalkautunut kylille, usein Lapin liiton kyläkoordinaattorin kanssa. Pääjuhla huipentui Vuoden Lappilaisen Kylän julkistamiseen sekä huomionosoitusten jakamiseen.

Tietotekniikka on tullut yhdeksi viestintäkanavaksi ja toivon että käynte mahdollisuuksien mukaan yhdistyksen sivuilla (<http://lapinkylatoiminta.lappi.fi>). Sieltä muuten löytyy kylätoimintapäivien mielenkiintoisia luentoja. *Mukavista kylätoimintapäivistä kiitellen, kylätoimintaintoa toivotellen ja ensi vuoden kylätoimintapäiviä odotellen.*

Lappilaiset Kylät ry:n ”eläköityvä” pj **JiiPee Lumpus**

Oli jossain liitteenä kalan kuva. Löydettiin onneksi alkuperäinen vedos kuvasta....
Kuva: Marja Lind; modified by Jouko Mantere.

... JA MATKA JATKUU ...

Tervehdys Lappilaiset Kylät ry:n vuoden 2012 puheenjohtajalta tuleville yhteistyökumppaneille! Lappilaiset Kylät ry:n jäsenet valitsivat minut puheenjohtajaksi vuodelle 2012 syyskokouksessamme Saariselällä viime lokakuussa. Kokousväkeä kiitän luottamuksesta. Puheenjohtajapestin otan vastaan iloisin, luottavaisin ja haasteellisin mielin.

Ja kuka minä sitten olen? Nimeni on Valtteri Huhtamella, ikää aivan sopivasti. Olen Inarin kuntalainen, kotipaikka Törmäsessä. Perheeseeni kuuluu vaimo ja kolme lasta. Lapset ovat jo nuoria aikuisia ja kaikki ”maailmalla”. Olen toiminut kylätoiminnassa omalla saralla yli kaksikymmentä vuotta. Törmäsen kyläyhdistyksessä ja myös Lappilaiset Kylät ry:n toiminnassa olen ollut jo liki sen perustamisesta lähtien. Aikanaan aloitin kun nimi oli Lapin kyläasiain neuvottelukunta.

Matka on ollut pitkä ja monivivahteinen, samalla mielenkiintoinen. Maailma on muuttunut kuten myös yhdistys. Kylätoiminta on kokenut myös tavallaan renessanssin. Toiminta on osiltaan palannut alkujuurilleen, nykyaikaistettuna kuin tietokoneen ohjelmistopäivitys, ja palaa vielä enemmän jos sille vain annetaan mahdollisuus. Kylätoiminta on saanut myös uusia tuulia, aikaa mukaellen. Kylätoiminta on toimintaa, joka hakee koko ajan omia ”polkuja”, ajan myötä ja aikaansa seuraten. Tällä tavoin saamme pidettyä kylät asuttuina ja elinvoimaisina. Tosin se vaatii myös jaksavia aktiivisia kylätoimijoita ja kyläläisiä.

Me saamme aika ajoin muistutuksen ”kuolevaisuudesta” kun päättäjät ottavat varoja pois eri toiminnoilta kuten Kelujärvi – Hihnavaara väliselle maantielle kävi; vaikka toisin oli luvattu. Tätä kirjoitettaessa tosin rahat on luvattu kyseiseen hankkeeseen. Hyvä niin. Toisaalta saamme lupauksia jostakin uudesta toiminnasta, kuten Angelin pääseminen 3G- verkon piiriin. Näistä edellä mainituista esimerkeistäkin jo voimme päätellä että kylätoiminnalla ja –aktiivisuudella voimme pitää ”koko maan asuttuna”, kuten entinen valtionpäämies sanoi aikanaan ja toteutti lupaustaan.

Haasteita meillä on edessä, niitä emme kaihda. Niitä on kylätoiminnassa aina. Toisaalta se on myös monesti toiminnan rikkaus. Olemme vuosien varrella saaneet rakennettua paljon verkostoja ja niitä meidän on vaalittava sekä pidettävä yllä. Yhteistoiminta on se voimavara, jolla me pääsemme eteenpäin ja voimme kehittää kyliämme ja parantaa asukkaiden hyvinvointia.

Seuraavaksi itse kukin alamme odottelemaan Joulua ja sen tuomaa rauhaa, joka vain nykyään on niin hektinen, toisin kuin aikanaan. Mutta elämä on. Monella kylällä joulunaika tuo tullessaan yhteisöön juhlia ja iltamia, yhdessäoloa. Se on voimavara josta itse kukin saamme voimia jatkaa eteenpäin. Ja kuten aina elämässä, kuljemme valoa päin. Kaamoksen ja keskitalven jälkeen meitä odottaa jälleen kevät. Ja lopuksi toivon kaikille hyvää jatkoa ja jaksamista toimissaan. Yhteistyössä, yhteisöllisesti, **Valtteri Huhtamella**.

Kuva : Juha-Iisakki Koivisto, Unilumi Oy.

MAASEUDULLA TÄRKEÄ ROOLI

Kolmivuotinen Lapin liiton hallinnoima Mennään kylään! –hanke on nyt toteutuksen loppuvaiheessaan. Kirjoitin keväällä 2010 ensimmäiseen Lapin kyläkirjeeseen artikkelin, jossa toivoin maaseudun tulevan aktiivisesti mukaan alueelliseen kehittämistyöhön. Arvioitaessa tuloksia, voidaan tältä osin nähdä merkittävää kehitystä toteutuneen. Ensinnäkin maaseudun kylätoiminta ja Leader –toimintaryhmät tekevät nyt tiivistä yhteistyötä. Toisaalta kylätoiminta on jäntevöitynyt ja vahvistunut Lappilaiset Kylät ry:n perustamisen kautta. Yhdistyksen hallituksessa toimivat Lapin 4H, ProAgria Lappi ja kunnat hyvässä verkostossa.

Mennään kylään! –hankkeen, Leader-toimintaryhmien ja Suomen Kylätoiminta ry:n kanssa on myös järjestetty neljä Voimistuvat kylät –tilaisuutta, joissa vuorovaikutusta ja yhteistyötä kylien ja kuntien kesken on pohdittu. Lappiin on perustettu myös viisi kyläneuvostoa kylien ja kuntien yhteistyötä edistämään. Kaksi kyläneuvostoa on lisäksi valmistelun alaisena.

Esitin vuoden 2010 artikkelissani Maaseutufoorumin perustamista ajamaan maaseudun yhteisiä asioita. Nyt lappilainen maaseututyö on saanut Lapin maaseutufoorumista toimivan tapahtuman, jossa yhdessä voidaan pureutua ajankohtaisiin kehittämistarpeisiin harvaan asutulla seudulla. Seuraava foorumi vuoden 2012 alussa tulee osaltaan vauhdittamaan uuden EU-ohjelmakauden 2014 - 2020 maaseutuohjelman laadintatyötä. Tavoitteemme on käynnistää erityinen Kymmenen virran maa –hanke määrittelemään yhdessä keskeisten toimijoiden kanssa ohjelmapolitiikan käytännön sisältö EU-komission antamien raamien puitteissa.

EU-komission lokakuussa 2011 antamat asetuseronnokset koheesiopolitiikan sisällöstä tiivistävät uudelleen eri rahastojen alaista ohjelmapolitiikkaa. Aluekehitys-, sosiaali-, maaseutu- ja kalastusrahaston ohjelmapolitiikan taustalle on jäsenvaltioiden hyväksymä Eurooppa 2020 -strategia, joka tähtää älykkääseen, kestäväan ja osallistavaan kasvuun. Yhteisessä strategiassa korostetaan paikallisen tahon aktiivista osallistumista kehittämistyöhön, tuomalla ruohonjuuritason tarpeita, näkemyksiä ja sitoutumista mukaan konkreettiseen toteutukseen. Sinällään maaseuturahaston asetukset antavat monipuolisen valikoiman tarpeellisille kehittämistoimille maaseutualueilla. Meidän toimijoiden on yhdessä kuitenkin löydettävä tärkeimmät painotukset, joilla Lapin maaseutua voidaan viedä tuloksellisesti eteenpäin tulevina vuosina.

Alueellisessa kehittämistyössä on saatava eri sektorit työskentelemään yhdessä aina kansallisista rakenteista lähtien. Siinä mielessä nyt suunniteltu rahastojen integrointi ohjelmatyössä on erinomainen asia. Monet ovat kokeneet maaseudun kehittämisen lokeroituneen viime vuosina liikaa omakseen ja menettäneen näin yhteistoiminnan hyödyn ja huomionkin maaseudun haasteista. Väestön keskittyminen ja vanheneminen ovat uhkaamassa maaseudun elinvoimaa jatkossa. Sen vuoksi on tärkeää, että maakunnallisessa kehittämistyössä maaseudun asioita käsiteltäisiin nykyistä vahvemmin.

Lapin kehitys viimeisenä parina vuotena on ollut kaiken kaikkiaan uutta uskoa antavaa. Maaseudun turvallisuus on edelleen teema, johon on Lapissa hyvin viranomaisyhteistyön toimesta tartuttava. Turvallisuuteen liittyy moniulotteisia asioita, joita viranomaisten on yhdessä hoidettava. Lapissakin on nähtävissä kehitys, jossa osa maaseutua autioituu ja toisaalla syntyy maaseudun kasvukeskuksia. Nämä keskuksat syntyvät joko matkailukeskittymien, uusien kaivosyhdyskuntien tai kaupunkikeskusten läheisyyteen asuinalueina. Matkailun ja kaivosteollisuuden lupaavat kasvunäkymät ovat näin luomassa myönteisiä kasvunäkymiä Lapin maaseudulle.

Maaseutu voi olla elävä vain jos se on helposti saavutettavissa. Lapissa on nyt kahden vuoden ajan pyritty rakentamaan 100 megan kuitupohjaista laajakaistaa, kuitenkin varsin vaatimattomin tuloksin. Valitettavasti operaattorit eivät ole olleet kiinnostuneita maaseudun laajakaistan rakentamisesta. Nyt meidän onkin löydettävä ministeriön ja operaattoreiden kanssa uudentyyppisiä ratkaisuja asioiden edistämiseksi. Onneksi kuitenkin yksittäisenä kuntana Utsjoki ottaa nyt aimo harppauksen tietoyhteiskunnan rakenteisiin, kun se saa ensi vuonna koko kunnan kattavan tehokkaan ja kohtuuhintaisen kuituverkon toimintaan myös maaseudun kotitalouksissa ja yrityksissä.

Tulevan vuoden aikana tietysti yksi merkittävä asia tulee olemaan kuntarakennemuutos. Miten se tulee Lapissa näyttäytymään, on vielä avoin kysymys. Tietysti on mahdollista, että jossain määrin nykyinen kuntarakenne muuttuu. Se voi tapahtua joko kuntien yhdistymisten kautta tai sitten myös nykyisten kuntien hallinnollisten rajojen muutoksena yhdistymisprosesseissa. Olennaista vaikutusta se ei kuitenkaan aiheuta varsinaisesti kylätoiminnalle tai maaseudun kehitykselle.

Omalta osalta toivon maaseudun kehittäjille uskoa, voimia ja rohkeutta sekä aktiivisuutta paremman omaehtoisen tulevaisuuden rakentamiseksi!

Kuva : Harri Tarvainen

MEITÄ ON MONEKSI

Keskustelu kylien ja koko maaseudun kehitystyöstä on kylätoiminnan ja toimintaryhmien kokouksissa joskus hyvinkin vilkasta. Yksittäinen kyläyhdistys sen sijaan saattaa kokea veren vähyyttä ja näköalojen puuttumista, mikä on ymmärrettävää. Tässä tilanteessa kannattaa hakeutua laajempiin kokouksiin ja ottaa kaikki irti siitä informaatiosta, mitä niissä on saatavissa. Niin katsanto laajenee kuin Jukolan Eerolla.

Olen havainnut muutamia perustyyppisiä paikalliskehittäjien joukossa. Tyyppien esiintyminen värittää keskustelua ja toimintaa. Tyyppien erot saattavat aiheuttaa myös erimielisyyttä, vaikka itse asiassa ei olla erimielisiä. Demokratia on todella mielenkiintoinen ilmentys.

Yksi kylätoimijatyyppejä on henkilö, joka tähdentää kylätoiminnan omaehtoisuutta ja nimenomaan kylällä tapahtuvan työn ainutlaatuisuutta. Hän ei ole kovin kiinnostunut maakunnallisesta vaikuttamisesta ja kysyy tyhmyyttään, mikä se sellainen SYTY on? Tokkopa sitä mihinkään tarvitaan. Kansainvälinen toiminta on jo kauhistus. Leader vaikutti varsinkin aluksi suorastaan turhalta tulokkaalta omalle kentälle. Jollei näitä "hankalia" tyyppisiä olisi, kylätoiminta olisi hukassa. Mutta toisaalta arvomaailman rajautuminen liian suppeaan aiheuttaa eripuraa toisten tyyppien kanssa, eikä nosta kylätoiminnan arvostusta.

Toinen lahko joukossamme on kuntauskovaisten rypäs. Nykymuotoisen kylätoiminnan alkuvuosina tähdennettiin voimakkaasti ongelmien muiluttamista kunnantalolle, mikä siinä tilanteessa oli lähes ymmärrettävää. Kunta on edelleen kylän paras kaveri, mutta ei millään lailla yksinään riittävä eikä joka risaukseen tarpeellinen. Kunnat ovat kylien suhteen tehneet paljon hyviä ratkaisuja, mutta viime vuosina myös huomattavan paljon huonoja päätöksiä. Edelleen kunnan ja sen kylien suhde on järjestämättä. Kummankin etu vaatisi pysyvää, sopimuksiin perustuvaa järjestelmää. Uskon, että tällainen saadaan, mutta kovin hidasta tahdon kypsyminen on kunnallishallinnossa ja osin myös kylätoimijoiden keskuudessa. Tapahtuu mitä tahansa kuntauskovainen paikalliskehittäjä etsii ensimmäiseksi ja viimeiseksi ratkaisua kunnasta.

Joukossamme on jatkuvasta yhden asian ohikulkijoita. Tarkoitan tällä henkilöitä, joilla on voimakas henkilökohtainen intressi saada jokin asia eteenpäin. Jos näin käy tai tavoitteelle tulee ehdoton este, tyyppin aktiivisuus alkaa vähetä. Yhteisöllisyys ei yhden asian painottajalle merkitse mitään, vain kuningasajatuksen läpi saaminen merkitsee. Yleensä nämä tyyppit jäävät vierailijoiksi kylätoiminnassa.

Tuttu kylätoiminnan aktori on myös henkilö, joka osallistuu vireästi yhteiskunnallisiin rientoihin ja jolle kyläyhdistys on vain yksi pysähtymispaikka. Hän saattaa olla kylälle arvaamattoman arvokas kokemuksineen ja yhteyksineen, mutta hän voi olla myös hiljainen kokouksesta toiseen juoksija, jolla ei ole aktiivista otetta asioihin, vain kokouksiin. Tästä tyyppistä kylätoiminta ei paljon kostu.

Tuttu ja tärkeä kylätoimintatyyppi on myös uuttera talkoolainen. Hän ei kokouksista paljon perusta, mutta tekee jälkeä. Heitä tarvitaan. Onneksi on myös henkilöitä, jotka osaavat sijoittaa oman yhdistyksenä tehtävät laajempaan kokonaisuuteen ja hankkia apua ja oppia ulkopuolelta.

Kylätoiminta on edellä mainittujen tyyppien yhdistelmä. Tyyppien tihentymät antavat vaihtelua yhdistysten toiminnalle ja aktiivisuudelle.

On myös toisenlaisia jakoja. Suurpiirteinen mutta yllättävän vaikuttava ja todellinen on jako kylätoimijoihin "an sich" ja niihin kylien kehittäjiin, jotka nivovat työnsä toimintaympäristössä esiintyviin muihin toimijoihin. Poliitiikan ja yhdistyksen linjana ja käytäntönä jälki on huomattavan erilaista. Jälkimmäinen linja tarkoittaa sitä, että kylätoimijoihin verrattavina nähdään monien muidenkin paikallisyhdistysten työ. Kyliä kehitetään usean tason toiminnalla ja kylät verkostuvat keskenään. Käytetään sujuvasti Leaderin tuomia mahdollisuuksia ja koetaan kylätoiminnan ilot laajapohjaisesti, vaikka aivan onnekasta ei omalle kohdalle olisikaan sattunut.

Avaraa asennetta ja käytäntöä kannatan myös minä, mutta olen usein törmännyt kritiikkiin, jonka mukaan omassa poterossa pysyttely on turvallista ja palkitsevaa. Suomen Kylätoiminta ry:n laajeneminen myös toimintaryhmien yhdistykseksi tai mahdollinen ulottautuminen kaupunkien paikallistoimintaan kavahduttaa joitakin. Minusta samaan suuntaan tähtäävien toimijoiden kiinteä yhteistyö koituu hyödyksi, eikä sitä pitäisi pelätä. Kun Leader viedään kaupunkiin, mitataan jälleen paikallistoimijoiden herkkyyttä, ymmärrystä ja tajua tulevaisuuden vaatimuksista.

Kansalaistoiminnan vastuut kasvavat ja julkisen vallan mahdollisuudet ohenevat joka tapauksessa. Otetaan Leader käyttöön kaikkialla, sillä se sopii vastuunjaon muutoksen käytännön ratkaisuksi. Lappilaiset Kylät ry ja Suomen Kylätoiminta ry pystyvät nykyrakenteellaan vastaamaan tulevaisuuden vaatimuksiin.

Kuva: Eero Uusitalon kotiarkisto

LÄMMIN KIITOS YHTEISTYÖSTÄ!

Tämä kädessäsi tai tietokoneesi näytöllä oleva Lapin kyläkirje on minun seitsemäs ja viimeinen kyläkirjeeni Sinulle. Lapin liiton Mennään kylään! –hanke on loppusuoralla joten kyläkirjeen tekemistä jatkaa ensi vuonna maakunnallinen kyläyhdistys Lappilaiset Kylät ry. Kyläkirjeissä olen halunnut esitellä vuorotellen maaseudun eri kehittäjätahoja Lapista ja muualta maasta sekä heidän ajankohtaisia ajatuksiaan ja toimiaan maaseudun ja kylien kehittämiseksi. Tässä kyläkirjeessä näitä tahoja on Lapin liiton ja Lappilaiset Kylät ry:n lisäksi kymmenen muuta.

Mennään kylään! -hankkeen vetäminen ei ole tuntunut vetämiseltä. Se on ollut yhdessä tekemistä yllä tilan puutteen vuoksi mainitsemattomien maaseudun kehittäjätahojen kanssa. Se on ollut yhdessä tekemistä lukuisten kyliään kehittävien asukkaiden ja kyliään kehittävien kuntien viranhaltijoiden sekä luottamushenkilöiden kanssa. Yhdessä tekeminen on vetänyt. Yhdessä tekemisestä kertoi jo hankkeen nimikin. Me menemme kylään! Kylään on menty ja kyläläiset ovat menneet kyläneuvostojen kokouksiin kylään toisiin kyliin.

Kaikkiin Lapin kyliin en valitettavasti ehtinyt mennä, mutta toivottavasti olemme tavanneet Kylien illoissa, kyläneuvostojen kokouksissa, Voimistuvat kylät – tilaisuuksissa, kylätoimintapäivillä, Kyläparlamentissa tai vaikkapa Lapin maaseutufoorumissa. Kaikkia niitä Mennään kylään! –hanke oli järjestämässä. Hankkeen nimen näkyminen ei ole ollut olennaista vaan tekeminen. Se yhdessä tekeminen.

Lapin liitto kutsuu Sinut ensi vuonna mukaan tekemään Lapille uutta maaseutuohjelmaa. Yhdessä.

Lämmin kiitos Sinulle tähänastisesta yhteistyöstä !

t. **Juha**

Kuva : Eeva Helameri

KYLÄNEUVOSTOSTA

YLITORNION KYLIEN JA KUNNAN YHTEISTYÖTÄ: Kyläpuulaaki perustettiin

Ylitorniolla pohdittiin kesäkuussa 2011 kylien ja kunnan välisen yhteistyön muotoa. Päätettiin perustaa kyläpuulaaki ”työkaluksi” yhteistyötä tekemään. Ylitornion kylätoimikunnilla – ja yhdistyksillä on edustajat kyläpuulaakissa samoin Ylitornion kunnalla.

Maaseudulla kylät hiljenevät. Lapsiperheitä on vähän, kyläkoulut suljetaan, palvelut katoavat. Suuntaus on ollut tällainen jo monta vuotta. Kuitenkin kylissä on vielä asukkaita; eläkeläisiä, työkäisiä, jopa lapsiperheitä. Kyläpuulaakin perustamisen tarkoituksena on saada kylät yhdistämään voimavaransa kaikille kylille yhteisten asioiden eteenpäin viemiseksi. Tämän hetken asioita, jotka ovat kaikille kylille tärkeitä ovat laajakaistayhteys ja kylien turvallisuussuunnitelmat.

Ylitornion kyläpuulaaki kokoontuu aina eri kylässä, jotta kaikki kylät ja kyläläiset tulisivat tutuiksi. Usein omassa kylässä pohditaan asioita, jotka joku toinen kylä on omalla toiminnallaan ratkaissut. Näin voidaan oppia toisilta kyliltä uusia toimintamalleja tehdä asioita myös toisissa kylissä.

Kylätoimikuntien ja -yhdistysten toiminnassa on mukana aika vähän nuoria. Kyläpuulaakin tarkoituksena on lisätä nuorten kiinnostusta kylätoimintaan ja ottaa toimissaan huomioon myös nuorten näkökulma. Nuorilta saadaan varmasti uusia toimintamalleja ja –ideoita nykyaikaisen kylätoiminnan jatkamiseksi.

Kyläpuulaakin toiminta on uusi toimintamuoto kylille ja se tulee varmasti ajan myötä tutuksi kaikille kylille. Huomataan kuinka tärkeää on yhteistyö kylien ja kunnan välillä. Tämä yhteistyö tulee pitämään Ylitornion kunnan kylät aktiivisina ja elinvoimaisina.

Kun kaikki kylät puhaltavat yhteen hiileen ja kunta avittaa omalla puhalluksellaan, saadaan koko kunta eläväksi ja kylät elämään.

Toivotan kaikille Lapin kylille intoa ja voimaa jatkaa työtä kylissä; myös kunnat elävät, jos kylät elävät!

Jouluterveisin

Rauha Turunen

puheenjohtaja

Ylitornion kyläpuulaaki

HANKKEITA

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

NUORET LIIKKEELLE

Nuoret liikkeelle –kansainvälistä esiselvityshanketta on Tunturi-Lapissa toteutettu kesäkuusta 2011 lähtien. Paikallinen Leader-toimintaryhmä Kyläkulttuuria tuntureitten maassa ry (KKTm) aloitti tämän hankkeen selvittääkseen nuorten ja nuorten aikuisten osallistumisen vähyyttä kyläiltoihin ja muuhun maaseudun kehittämiseen.

Hanketyöntekijäksi palkattiin kohderyhmästä nuori aikuinen. Hankkeen tavoitteena on suunnitella kansainvälinen nuorten ja nuorten aikuisten hanke, jonka sisältö perustuu nuorilta hankittuun tietoon heidän omista kiinnostuksen kohteista. Esiselvityshankkeen tavoitteena on ollut myös aktivoida nuoria ja selvittää tarve Nuoriso-Leader -ohjelman tekemiseen ensi ohjelmakaudelle. Hankkeen avulla on tavoitettu tunturilappilaisia 18 - 28-vuotiaita nuoria ja suunniteltu heidän ideoihinsa pohjautuen kansainvälinen hanke, joka toteutetaan vuosina 2012-2013. Aktivoinnin tuloksena nuorten kiinnostus kehittämistyötä kohtaan on lisääntynyt ja Nuoriso-Leader ohjelma on havaittu tarpeelliseksi.

projektityöntekijä **Katja Haimakka** , 040 684 1511, katja.haimakka@kktm.fi

MAISEMAT RUOTUUN

Lapin ELY -keskus on käynnistänyt Maisemat ruotuun –hankkeen, jonka tavoitteena on järjestää hoitoa arvokkaille perinnemaisema- ja kulttuuriympäristökohteille. Hankkeessa kartoitetaan vuosina 2011 -12 Lapin maaseutumaisemien parhaimmisto Etelä- ja Keski-Lapin alueella. Maisema-arkkitehdit Matleena Muhonen (p. 050 593 5709) ja Mervi Savolainen (p. 050 343 9494) vastaanottavat ehdotuksia kylistä, joissa on säilynyt monimuotoista kulttuurivaikutteista maaseudun luontoa sekä hoidettua viljelymaisemaa ja perinteistä rakennuskantaa.

Maisemanhoidon neuvoja Heli Pääkkö (p. 040 758 5813) neuvoo maanomistajia, viljelijöitä, matkailuyrittäjiä, kyläyhdistyksiä ja muita paikallisia toimijoita perinnemaisemien hoidossa. Asukkaita innostetaan maisemanhoitoon kyläkävelyillä ja talkoilla. Kohteiden hoito rahoitetaan pääasiassa maatalouden erityistuella.

Yhteistyössä paikallisten toimijoiden kanssa valitaan kylän tärkeimpiä kohteita hoidon piiriin. Hoitokohteille haetaan yhteistyökumppanit ja laaditaan toimiva rahoitusmalli. Hoitosuunnitelmat ja alkukunnostus toteutetaan yhdistysten, viljelijöiden ja maisemapalveluja tarjoavien yrittäjien kanssa. Jatkohoito tapahtuu laiduntamalla tai niittämällä.

Hankkeen toiminta-aika on 1.6.2011 – 31.12.2013. Hanke toteutetaan Etelä- ja Keski-Lapin kunnissa ja Kainuun maakunnassa. Toteuttajina ovat Lapin ja Kainuun ELY -keskusten lisäksi Lapin ja Kainuun Maa- ja kotitalousnaiset. Hanketta rahoittaa Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahasto. Lisätietoja www.ymparisto.fi/lap/maisemanhoito

Projektipäällikkö **Marjut Kokko**, marjut.kokko@ely-keskus.fi

LAAJAKAISTA

LAPIN LAAJAKAISTA KÄÄNNEKOHDASSA?

Ministeri Kiuru vieraili Lapissa 24 - 25.10.2011. Vierailun kohteena olivat viestintäasiat; kännykkäkuuluvuus, laajakaistan yleispalveluvelvoite sekä 100 megan laajakaistahanke Lapissa ja erityisesti Lisman kylässä. Sodankylässä käsiteltiin myös kaivos-, kaavoitus- ja asuntoasioita.

Vierailun perusteella voidaan sanoa, että ministeri tulee puuttumaan yleispalveluvelvoitteen laiminlyönteihin tiukasti. Lait on laadittu noudatettaviksi ja niiden täytäntöön panemiseksi tarvitaan asukkaiden aktiivisuutta. Kaikkiin koteihin ministeri ei kuitenkaan voi tehdä kotikäyntejä samoin kuin Lismaan. Yleispalveluvelvoitetta valvoo Viestintävirasto ja viimeistään nyt Lapin asukkaiden tulee herätä vaatimaan lain turvaamaa palvelua operaattorilta. Ensin palvelupyyntö tulee tehdä operaattorille ja mikäli vastausta ei kohtuullisessa ajassa tule, on valitus tehtävä Viestintävirastoon. Viestintäviraston sivuilla on asiakaslomake, joka tulee täyttää. Neuvoja asian hoitamiseen voi kysyä tarvittaessa muun muassa Lapin liitosta.

Ministerin vierailu vauhdittaa myös Lapin laajakaistahankkeen etenemistä. Lapissa on saatava aikaiseksi uskottava etenemissuunnitelma 100 megan laajakaistarakentamiseen. Uusi hankehaku on avattu Joulukuun alussa. Ensimmäiset pilotit Lapissa ovat toteutumassa ja seuraavassa haussa nähdään onko kokemukset kasvattaneet operaattoreiden kiinnostusta tarjosten jättämiseen. Lapin liitto neuvottelee myös ministeriön ja operaattorin kanssa mahdollisista uusista etenemistavoista hankkeessa. Toisena linjana valmistellaan myös oman kuntayhtiön perustamista tekemällä tarkennettu liiketoimintasuunnitelma, josta selviää oman yhtiön kustannukset kunnille. Ainakin osa kunnista on ilmoittanut olevansa valmis ottamaan vastuun rakentamisesta itselleen, mikäli operaattorit eivät Lapin kuituverkkoa ole valmiita toteuttamaan.

Lapin liitto on myös vahvistanut resursseja laajakaista-asian eteenpäin vientiin. Liittoon on palkattu Maaseuturahaston tuella laajakaistakoordinaattoriksi **Jukka Rinne**. Hänen tehtävänä on pääasiassa tiedottaa ja neuvoa laajakaistahankkeeseen liittyvissä asioissa kylissä ja olla osaltaan viemässä eteenpäin laajakaistahankkeeseen liittyviä selvityksiä. Lapin liittoon toivotaan myös saatavan tietoa mahdollisista kylien osuuskuntahankkeista ja niihin liittyvistä tietotarpeista.

Toivotaan, että yhteinen tahto ja tapa hoitaa laajakaistarakentaminen Lapissakin löytyy riittävän nopeasti, jotta Lapille korvamerkitty rahoitus saadaan sidottua ja ennen kaikkea mahdollisimman suuri määrä lappilaisia toimintavarmojen tietoliikenneyhteyksien äärelle.

Maakunta-asiantuntija **Ritva Kauhanen**, Lapin liitto

**Laajakaistakoordinaattori Jukka Rinteen
yhteystiedot:
p. 040 737 4357
jukka.rinne@lapinliitto.fi**

LAAJAKAISTA

LAAJAKAISTAA KYLIIN

Pohjoisimman Lapin Leader ry:n hallinnoima Laajakaistaa Kyliin -hanke tukee valtioneuvoston päätökseen pohjautuvaa Laajakaista Kaikille 2015 -hankkeen toteutumista Pohjois- ja Itä-Lapin seutukunnissa. Hankkeessa viedään jokaiseen kylään ja taloon tietoa mahdollisuudesta liittyä valtakunnallisesti rakennettavaan huippunopeaan runkoverkkoon; sen hyödyistä, palveluista ja tarpeellisuudesta sekä siitä miten liittymä vaikuttaa kiinteistön arvoon. Hankkeen tavoitteena on varmistaa maksimaalinen määrä kiinteistöliittymiä runkoverkkoon ja siten alueen kylien elinvoimaisuuden ja yritystoiminnan toimintaedellytysten vahvistaminen.

Toimenpiteinä hanke järjestää tiedotus- ja keskustelutilaisuuksia ja seminaareja yhdessä Lapin liiton, kuntien ja operaattoreiden kanssa. Kyläyhdistyksille ja/tai kyläaktivaattoreille tarjotaan mahdollisuus ansaita rahaa kylien kehittämiseen jalkautumalla ovelta ovelle kartoittamaan kiinteistöjen halu ja valmius liittyä kuituverkkoon. Hankeneuvojan avustuksella voidaan suunnitella kyläkohtaisia ratkaisumalleja ja selvittää tapaus- ja kohdekohtaisia tukimahdollisuuksia.

Hankkeen alueella verkon rakentamistarjoukset on toistaiseksi saatu vain Utsjoelle ja Salla-Savukoski -väliselle reitille. Utsjoella runkoverkko ja kiinteistökuudit rakennettiin menneen kesän aikana ja tällä hetkellä on käynnissä kiinteistökohtaiset asennus- ja käyttöönototyöt. Tavoitteena on saada liitettyä valtaosa Utsjoen tilaajista verkkoon vuoden loppuun mennessä. Sallan hanke-alueella kiinteistöliittymien markkinointi talosta – taloon aloitetaan heti vuodenvaihteen jälkeen. Muiden kuntien osalta hanke joutuu odottamaan Lapin liiton viidennen hankehaun tuloksia. Toiveena on, että Utsjoen erinomaisten tulosten johdosta Sonera tai jokin muu operaattoreista näkee näidenkin alueiden todellisen markkinapotentiaalin ja Leader-hankkeen merkityksen hankkeen toteutumisen mahdollistajana.

Laajakaista on nykykodissa yhtä tärkeä perustoiminto kuin ovat sähkö ja lämmitys. Mobiilidata tai satelliitti-yhteydet EIVÄT ole varteenotettavia vaihtoehtoja tulevaisuuden tarpeita silmälläpitäen. Valokuidulla mahdollistetaan toimivan tulevaisuuden rakentaminen ja maaseudun kehittyminen. Laajakaistaa Kyliin – hanke tähtää tämän infrastruktuurin maksimaaliseen peittoon Pohjois- ja Itä-Lapin seutukuntien alueella.

Jussi Rantamo, projektipäällikkö, 040 764 8213 jussi.rantamo@pll.fi

Lisätietoja myös: www.laajakaistaakyliin.fi ja www.pll.fi

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

TOIMINTARYHMÄN TERVEISET

Kyläkulttuuria tuntureitten maassa ry (KKTM ry)

TOIMINTARYHMIEN KENTÄLTÄ

Paikallinen kehittäminen on työtä tulevaisuutemme eteen niin kylillä kuin Leader-ryhmissäkin. Maaseudun Tulevaisuuden artikkelissa (18.11.2011) väliotsikon ”EAKR vai Leader” alla todettiin, että Leader pyrkii vahvistamaan yhteisöjä ja että aina Leader-hankkeet eivät tähtää tuottavaan yritystoimintaan. Asia on onneksi juuri näin, sillä kolikolla on jälleen kerran kaksi puolta.

Elinvoimainen alue muodostuu toimivista ja aktiivisista kylistä ja yhteisöistä, jotka houkuttelevat myös yritystoimintaa ja tukevat alueen elinkeinollista toimintaa. Yritykset ja yrittäjät eivät kellu ilmassa - irti yhteisöistä - vaan ovat osa ympäröiviä kyliä ja muita toimijoita. Tukemalla kylien kehittymistä tuetaan vääjäämättä myös yritystoiminnan edellytyksiä. Ei suoraan mutta välillisesti. Suoraa yritystoiminnan tukemista on investointi- ja kehittämistuet, joita Leader-toimintaryhmät myös myöntävät omasta rahoituskehiksestään. Tästä syystä kehittämisvälineiden tavoitehakuinen vertailu tai rinnastaminen ei tee oikeutta toimijoille, mutta niiden hitsaaminen yhteen on oikeaa kehittämistyötä asukkaiden näkökulmasta.

Lapin Leader-ryhmät ovat etsimässä ensi ohjelmakaudelle yhteisiä menetelmiä ja työkaluja vastata entistä paremmin ja monipuolisemmin paikallisen kehittämisen tarpeisiin. Tämä tarkoittaa omien kehittämistyökalujen eli rahoitusmahdollisuuksien ja hanke- muotojen vahvistamista. Myös kansainvälinen näkökulma ja nuorten näkemykset oman alueen kehittämiseksi otetaan mukaan määrätietoisemmin. Leader-työ tulee aina olemaan työtä paikallisista lähtökohdista ja ihmisistä käsin. Tällainen päätös- ja toimivalta tulee myös säilyttää ruohonjuuritasolla. Silloin hankkeet ja toimenpiteet ovat lujasti kiinni ihmisissä ja yhteisöissä. Tuloksetkin konkretisoituvat riittävän lähelle ja niiden merkitys on helpommin havaittavissa.

Viimeaikaisissa keskusteluissa on pohdittu myös sitä, miten lähestyä esimerkiksi maaseudun nuoria ja toimijoita, jotka eivät vielä tiedä kauttamme avautuvista mahdollisuuksista. Kyllä - meillä on nuoria, jotka haluavat osallistua. On myös yrittäjiä, perheitä ja erilaisia yhdistyksiä, jotka haluavat osallistua mutta eivät osaa hakeutua puheillemme. Ja kun he kuulevat meidän puhuvan, he eivät aina hoksaakaan, että puhumme mahdollisuuksista juuri heille. Pitäisi osata hankeaktivointi useammalla murteella!

Samaisen MT :n artikkelin pääotsikko oli muuten ”Neljäsosa EU:n aluerahoista jakamatta”. Selkokielellä: Paljon on saatu aikaan ja vielä riittää kehittämisrahaa vuosille 2012 -13.

Idearikasta adventin aikaa,

Reija Viinanen, toiminnanjohtaja KKTM ry, www.kktm.fi

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

LAPIN KYLÄASIAMIEN NURKKA

Niin se vaan on vuosi kohta loppuillaan. Juuri kun ajattelin kirjoittaa lumetomasta talvesta, vilkaisin ikkunasta ulos ja siellähän satoi lunta. Joten ajattelaan positiivisesti; saadaan ehkä sittenkin valkoinen Joulu.

Kulunut vuosi on ollut aika kiireistä aikaa. Kilometrejä on kertynyt valtavan paljon mutta on se ollut sen arvoistakin. Kiva on ollut käydä kylillänne ja tavata uusia ihmisiä. Kyläsuunnittelu on lähtenyt käyntiin ja kylätoimintaa on kehitetty monin eri tavoin. Kiva on ollut myös tehdä yhteistyötä eri toimijoiden kanssa. Lappi on niin laaja ja pitkien välimatkojen maakunta ettei täällä ilman yhteistyötä selvitä. Kiva on ollut myös huomata, että kunnat ovat lähteneet yhteistyöhön mukaan ja siellä on ymmärretty kyläisten tarpeet ja myös niiden vahvuudet.

Kiitos vielä kaikille kylätoimintapäiville osallistuneille. Olen käynyt palautteita läpi ja ilokseni totesin, että päivät olivat onnistuneet kaikin puolin. Pientä ongelmaa oli yhä edelleen ollut tiedottamisessa ja opastamisessa, joten siihen täytyy ensi vuonna paneutua vielä paremmin. Saariselällä teitä luotsannut poronkello on palautettu varsinaiseen tehtäväänsä eli se kilkahtelee tuolla kairoissa kulkevan poron kaulassa. Ainakin siihen asti, että poro tuodaan aitaan talvirokintaan. Siellä sitä on sitten hyvä kuunnella talvipakkasilla ja muistella mukavia kyläpäiviä.

Mitähän uusi vuosi tuo tullessaan? Lappilaiset Kylät ry:n uusi kolmikantahallitus aloittaa toimintansa ja toivotankin kaikille jäsenille onnea uudessa tehtävässä. Toivottavasti meidän yhteistyö sujuu hyvässä hengessä ja yhteisymmärryksessä. Kyläsuunnittelua jatketaan totta kai ja kylävierailuja resurssien mukaan.

Nettisivuillamme voit käydä tutustumassa kylätoimintapäivien materiaaleihin. Lisäksi sieltä löytyy myös toimintasuunnitelma ja muuta yhdistyksen materiaalia. Klikkaa siis itsesi <http://lapinkylatoiminta.lappi.fi>.

Hyvää Joulun odotusta kaikille.

Pirjo Riskilä

Lapin kyläasiamies
p. 040 149 5919

Kuva: Pirjo Riskilän kotialbumi

KIINNOSTUS LÄHIRUOKAAN KASVAA

Lähiruoka on pompannut kansalaisten tietoisuuteen hetkessä. Kansainväliset ruokakriisit – joita tuntuu olevan enemmän kuin oikeita talvia – ovat herättäneet nopeasti kiinnostuksen jokapäiväisen ruokamme alkuperään, laatuun ja terveellisyyteen. Kriisit ovat herättäneet myös päättäjät. Esimerkiksi valtionhallinnon keittiöissä ja ruokapalveluissa on valtioneuvoston päätöksen mukaan tarjottava ensi vuonna luonnonmukaisesti tuotettua kasvisruokaa tai sesongin mukaista ruokaa kerran viikossa ja vuoteen 2015 mennessä kaksi kertaa viikossa. Kuntien keittiöille on annettu vastaava suositus.

Syynä em. päätöksiin ovat keskeisesti kestävä kehityksen periaatteet. Kestävällä kehityksellä tarkoitetaan maailmanlaajuisesti, alueellisesti ja paikallisesti tapahtuvaa jatkuvaa ja ohjattua yhteiskunnallista muutosta jonka päämääränä on turvata nykyisille ja tuleville sukupolville hyvät elämisen mahdollisuudet. Tämä tarkoittaa myös että ympäristö, ihminen ja talous otetaan tasavertaisesti huomioon päätöksenteossa ja toiminnassa. Kestävä kehityksen käsite on kieltämättä paperinmakuinen, mutta käytännön toimintana sen ymmärtää helposti. Kouluruokailussa kestävä kehitys tarkoittaa vaikkapa sitä, että ruokalistalla on mahdollisimman paljon kotimaista perunaa. Kestävässä kehityksessä onkin itse asiassa yllättävän paljon kyse normaalin maalaisjärjen käyttämisestä; miksi tuomme peruselintarvikkeita kaukaa maailmalta kun niitä kerran on Suomestakin saatavilla. Suomi on menestynyt kansainvälisissä kestävä kehityksen vertailuissa erityisen hyvin. Johtuisiko se juuri järjen käytöstä?

Nykyisessä kulutusyhteiskunnassa kuluttaja on kuningas. Epämääräinen halpamössö katoaa kauppojen hyllyiltä alta aikayksikön jos sitä ei kukaan osta. Päinvastaisessa tapauksessa sitä tulee koko ajan lisää. Lähiruokassa onkin osittain kyse myös jonkinasteisesta paluusta perinteiseen, nykyistä terveellisempään suomalaiseen ruokaan. Yksittäisen kuluttajan – siis meidän jokaisen - tekemien valintojen ohella julkiset hankinnat, esimerkiksi kuntien elintarvikeostot, ovat myös erittäin tärkeässä asemassa. Näiden hankintojen tärkeiksi valintaperusteiksi ovat jo monissa kunnissa nousseet tuotteiden ympäristövaikutukset. Suurien ostomäärien takia julkisilla hankinnoilla on erityinen rooli kansalaisten hyvinvoinnin edistäjänä sekä kielteisten ympäristövaikutusten pienentäjänä.

Kestävässä kehityksessä keskeistä on aina oman vastuun tunnistaminen. Meidän itse kunkin tekemillä pienillä ja isoilla valinnoilla muutos nykymenoon saadaan aikaisesti, jos vain halutaan. Kysymys kuuluukin ”haluammeko ja jos haluamme niin kuinka paljon?”

Terveisiä Etelä-Savosta!

Etelä-Savon järjestöt, viranomaiset ja tutkimuslaitokset ovat laatimassa yhdessä vapaamuotoisen toimenpideohjelman maaseudun kehittämiseksi. Tulevaisuuteen katsovalla toimenpideohjelmalla vahvistetaan maaseudun kehitystä.

Hankkeen yhteistyökumppaneita ovat Etelä-Savon maakuntaliitto, Helsingin yliopiston Ruralia-instituutti, Järvi-Suomen kylät ry, MTK Etelä-Savo sekä ProAgria Etelä-Savo, joka hallinnoi hanketta. Toimenpideohjelmalla kirjoitetaan työpajoissa, joita järjestetään maatalo- ja maaseutuyrittäjille sekä maaseudun muille asukkaille. Syksyn työpajoissa käsitellään eri maatalouden aloja ja matkailua. Ensi vuoden alussa on vuorossa palvelut, muu yrittäminen, kylien yhteistoiminta ja nuorten toiveet. Hanke käynnistyi 1.9.2011 ja maaseudun kehittämisen toimenpideohjelman on määrä valmistua vuoden 2012 toukokuuhun mennessä. Käytännönläheinen toimenpideohjelma on pohjatyötä vuonna 2014 alkavaan uuteen EU-ohjelmakauteen.

Kylätoimijat eli Järvi-Suomen kylät yhteistyössä Leader-ryhmien kanssa ovat hahmotelleet omat tavoitteensa ohjelmaan. Osa vaatimuksista liittyy lähidemokratiaan: Kylä on oma kehitysyksikkönsä ja kyläsuunnitelmat pitää ottaa huomioon kuntasuunnittelussa. Palvelujen kohdalla painotetaan saavutettavuutta. Esimerkiksi toimiva kyläkouluverkosto on maakuntamme tärkeä vetovoimatekijä. Vanhusten palveluasuntoja pitäisi rakentaa myös kyliin. Jokaisessa kylässä pitää olla yhteinen kokoontumistila. Etelä-Savo on maaseutumainen maakunta jonka kaupungit Mikkeli, Savonlinna ja Pieksämäki ovat ympäröivän maaseudun keskuksia. Ohjelmaan pitää sisältyä satsaukset laajakaistaverkkoon sekä erilaisten nettipalvelujen kehittämiseen. Maallemuuttoa tulisi edistää aktiivisesti. Tälläkin hetkellä suuri osa kuntien rakennusluvista menee maaseutualueelle. Uudisrakentamista tarvitaan, sillä osa vanhoista taloista jää vapaa-ajan käyttöön ja osassa kyliä on suhteessa vähänlaisesti nuoria perheitä.

Kylätoimijat tuovat ohjelmaan myös ideoita siitä, miten maakunnan yhdistystoimintaa pitäisi tukea. Suuri osa maakunnan tapahtumista tehdään ainakin osaksi talkoovoimin ja järjestöt hoitavat jo palveluja kylissä. Maaseutualueiden kehittämisessä Leader-tyyppinen työtapa tulee jatkumaan EU:n seuraavalla ohjelmakaudella. Leader perustuu kuntien ja järjestöjen yhteistyöhön, ja se toimii hyvin niin kauan kun meillä on vahva järjestökenttä. Ohjelmaan pitää sisältyä myös pysyvän maaseudun pysyvän kehittämiselimen perustaminen. Viranomaisten ja järjestöjen yhteinen maaseutuelin seuraisi tämän ja muiden ohjelmien toteutumista ja maaseudulla tapahtuvia muutoksia.

Kuva: Eeva Hallivuori

YHDESSÄ ME TEEMME SEN

Miettiessäni näin Joulun alla kulunutta vuotta, ajatus siirtyy väkisinkin Vuoden Lappilaisen Kylän valintaan. Kantojärvi, noin 80 savun kylä, sai Vuoden 2011 Lappilaisen Kylän kunnianosoituksen. Miten se on mahdollista?

Kun sinnikkyuden ja suuren talkootyön ansiosta kylälle saatiin katuvalot yhdeksänkymmentäluvun taitteessa, valoi tämä uskoa kyläläisten keskuuteen myös muuhun kylän kehittämiseen. Seuraava ponnistus olikin järven kunnostus, joka kesti kolme vuotta ja vaati noin 1500 talkootuntia. Jänkä muuttui järveksi, kuten Kotiliesi vuonna 1995 kirjoitti. Aloitimme pilkkikilpailujen järjestämisen.

Vanhan kyläkoulun osto kaupungilta ja sen kulujen kattaminen edellytti talkootyön löytymistä kylältä. Talvella pilkkikilpailuja; kesällä metsänistutusta sekä kylätalon kunnostusta vuokralaisia ja muuta toimintaa varten. Juhlia, syntymäpäiviä, kansalaisopistotoimintaa ynnä muuta; siinä puuhaa riitti kaikille. Omien tulojen takia kaupungin avustukset olivat kortilla. Mutta talkootunteja ei laskenut kukaan kun mukava yhdessä tekemisen tunne valtasi mielet. Kyläsuunnitelmassa 2005 visio kuului ”Asu Kantojärvellä, täällä on rauhaa, luontoa ja toimintaa.”

Kylän Me-henki vahvistui. Päästiin uudelleen mukaan Leader-toimintaryhmä Outokaira tuottamhan ry:n hankkeisiin. Kantojärvi- Karunki -ulkoilureitin teko kesti neljä vuotta. Nälkä kasvaa syödessä, niinhän sitä sanotaan. Pian huomattiin, että yhteistyötä tarvittaisiin myös naapurikylien kanssa. Toukokuussa 2010 pidettiin Tornion kylien neuvoston perustamiskokous kylien väliseksi ja kylien ja kaupungin väliseksi neuvoa antavaksi yhteistyö- ja kehittämiselimeksi. Kaupungin valtuustoseminaariinkin esittelemään toimintaa päästiin vuoden sisällä ja päätökset olivat kylien kannalta hyviä.

Siinäkö selitys? Vahva Me-henki, usko tulevaan ja yhdessä tekemiseen. Tätä sanomaa olemme saaneet käydä jakamassa nyt myös Pellossa yhteistyössä Lapin liiton edustajan kanssa.

Mutta nyt uudet hankkeet ja haasteet odottavat. Kylätalosta tulee saada monitoimitalo; sen pihalle lapsille ja nuorille suurempi urheilukenttä ja kylälle uusia asukkaita. Mikäli uusi kaupungin ja viiden kylän hakema yhteinen ulkoilureitistöhanke saa rahoituspäätöksen, päästään hiihtämään/vaeltamaan 60 kilometrin matka Keminmaasta Kantojärven kautta Ruotsin Karunkiin. Toteutuuko silloin mahtava 120 kilometrin ”Tervan-hiihto” kylien yhteisponnistuksena?

Kantojärven kyläyhdistys toivottaa kaikille Lapin kylille Hyvää Joulua ja talkoohenkeä vuodelle 2012.

Pertti Tervahauta kannen kuvassa toinen oikealta. Lapin kylätoimintapäivillä Pertti Tervahaudalle luovutettiin ansiokkaasta kylätoiminnasta ja kylien välisen yhteistyön edistämisestä Suomen Kylätoiminta ry:n kultainen ansiomerkki (Päätoimittajan lisäys).

MINÄ JA ME

Kukahen minä olen? Keihin minä kuulun? Tämä kysymyspari johdattaa meistä jokaisen selvittämään itselleen oman minuuden, identiteetin, peruspylväät. Yksilötasolla haetaan minuutta omasta persoonasta ja samastumismahdollisuuksista. Yhteisötasolla etsitään sitä tai niitä viiteryhmää, joihin haluaa kuulua ja jotka hyväksyvät minut jäsenekseen.

Identiteettejä on ainakin kahta lajia. On annettuja identiteettejä, joille emme oikein voi mitään. Sukupuoli saadaan syntyessä eikä sitä tavallisesti muutella. Kieli saadaan useimmiten lähipiiristä ja niitähän voi oppia uusiakin, mutta äidinkielen varaan kieli-käsityksemme rakentuu. Ihonväri samoin kuin muut fyysiset ominaisuudet ovat annettuja. Jopa vasenkätisyys – tai oikeakätisyys – on annettu ominaisuus, jolle ei oikein mahda mitään.

Mutta sitten meillä on lukuisia hankittuja identiteettejä. Ne syntyvät elämän myötä ja niihin vastaaminen vaatiikin tuon toisen kysymyksen. Olemme tarhaporukkaa, koululuokkaa, Ropsilaisia tai Tepsiläisiä. Olemme unarilaisia tai inarilaisia. Kansallisuuden, uskonnon ja kulttuuriset perusarvot saamme lapsesta lähtien enkulturaatioprosessin aikana – kulttuuriinhan kasvetaan.

Kaikilla näillä sosiaalisilla tai kulttuurisilla kuulumisilla on oma symboliikkansa. Siniristilippu kertoo meistä, keltaristilippu taas noista. Ropsin paita on erilainen kuin Tepsin. Suurella tasolla erilaisuudet ovat näkyviä: lippuja, kansallislauluja, maakuntaviirejä, mutta pienelläkin maailmalla on omat symbolinsa. Kylällä on nuorisoseurantalo, rukoushuone ja työväentalo, maamiesseuralla omansa ja marjoillakin. Nämä symboloivat sosiaalisia verkostoja. Ihmiset tekevät erilaisia asioita ja pienessäkin kylässä on monenlaista sitoutumista moneen suuntaan. Usein nämä sitoutumiset erottavat ihmiset toisistaan. Mutta parhaassa tapauksessa tällaisen erilaisten joukon yhteisenä intressinä voi olla yhteinen tavoite, yhteisöllisyys, joista nykypäivänä niin kovasti puhutaan. Ollaankin meidän porukkaa. Ollaan meikäläisiä, tehdään yhdessä.

Nykyaikainen kotiseututyö – olipa se kotiseutu-, omakoti- tai kylätoimintaliikkeen tai minkä liikkeen sisällä hyvänsä, yhdistää ihmisiä. Lähipiiriin turvautuminen on yhä yleisempää, kun meitä uhkaavat kaikenlaiset työssäkäyntialuekunnat; kun oma pitäjä viedään ja pappikaan ei enää saarnaa omassa kirkossa joka pyhä. Ja samalla globaali tuodaan liian lähelle; globaali, jota kukaan ei meille selvitä. Tällainen epävarmuus edellyttää vastavoimakseen paikallista yhteisöllisyyttä, jonka voimme rakentaa olimmepa saaneet minuuden rakenteet mistä tahansa ja olivatpa sosiaaliset sitoumuksemme millaisia tahansa. Jotain yhteistä kyllä löytyy ja yksi sellainen on paikallisuus. Sitä vaalikaamme.

Kuva : Reetta Tervakangas

MAAKUNNALLISEN KYLÄYHDISTYS LAPILAISET KYLÄT RY:N YHTEYSTIEDOT :

POSTIOSOITE

Lappilaiset Kylät ry
Ounasjoen itäpuolentie 5162
97340 MELTAUS

LAPIN KYLÄASIAMIES

Pirjo Riskilä
p. 040 149 5919
lapin.kylaasiamies@elisanet.fi

PUHEENJOHTAJA

1.1. 2012 alkaen

Valtteri Huhtamella
p. 0400 126 447
valtteri.huhtamella@gmail.com

KOTISIVUT

<http://lapinkylatoiminta.lappi.fi>

LAPIN KYLÄKIRJE 4 / 2011

5.12.2011

Julkaisija:

Lapin liiton Mennään kylään! –hanke

Päätöimittaja, sisältö ja ulkoasu :

Kyläkoordinaattori Juha Kutuniva, Lapin liitto

p. 040 732 0949, juha.kutuniva@lapinliitto.fi, www.lapinliitto.fi

Paino :

Painatuskeskus Finland

Kiitos kaikille Lapin kyläkirjeen kirjoittajille ja lukijoille ! *Rauhallista Joulua*
t. Juha Kutuniva, Juha-Pekka Lumpus, Valtteri Huhtamella ja Pirjo Riskilä

Kuva ja kuvan tontut : Pirjo Riskilä

LIITY JÄSENEKSI MAAKUNNALLISEEN KYLÄYHDISTYKSEEN !

Maakunnallinen kyläyhdistys **Lappilaiset Kylät ry** toimii Lapin kylien asukkaiden, kylätoimikuntien, kylä- ja asukasyhdistysten ja Lapin maaseudun etua ajavien järjestöjen yhteistoimintaelimenä, kylä- ja asukastoiminnan kehittäjänä ja edunvalvojana Lapin maakunnan alueella. Lappilaiset Kylät ry on yksi maan 19 :sta maakunnallisesta kyläyhdistyksestä ja Suomen Kylätoiminta ry:n jäsen.

Lappilaiset Kylät ry jatkaa Lapin Kylätoiminnan Tuki ry:n ja Lapin Kylätoiminnan työtä, joten kaikki Lapin Kylätoiminnan Tuki ry:n jäsenet säilyttävät samanlaisen jäsenyytensä kuin ennenkin Lappilaiset Kylät ry:ssä.

Yhdistyksen varsinaisiksi jäseniksi voivat liittyä yhdistyksen toiminta-alueen kunnat sekä yhdistyksen toiminta-alueella vakituisesti tai osa-aikaisesti asuvat yksityiset henkilöt sekä rekisteröidyt yhdistykset, säätiöt ja muut oikeustoimikelpoiset yhteisöt, joiden kotipaikka on Suomessa.

Tervetuloa mukaan maakunnallisen kyläyhdistyksen toimintaan !

JÄSENMAKSUT VUONNA 2012 :

- Henkilöjäsen 10 e
- Rekisteröidyt yhdistykset, säätiöt ja muut oikeustoimikelpoiset yhteisöt 20 e
- Kunnat alle 8 000 asukasta 100 e
- Kunnat yli 8 000 asukasta 200 e

Lappilaiset Kylät ry:n jäsenyyttä voi hakea täyttämällä alla olevan lomakkeen :

Lomake myös netissä : <http://lapinkylatoiminta.lappi.fi>

HAKEMUS LAPPILAISET KYLÄT RY:N JÄSENEKSI

Hakija :

Yhteyshenkilö / henkilöjäsen :

Osoite :

Puhelin :

Sähköposti :

Palauta lomake osoitteeseen Lappilaiset Kylät ry, Ounasjoen itäpuolentie 5162, 97340 MELTAUS